

Tobaksprojektet skyltar (Skolgården med andra ögon)^(uppdaterad 21 aug)

Bakgrund

Detta projekt är en pusselbit i det stora projektet, Skolans uterum, ett projekt för att göra skolgårdarna grönare och hälsosammare. Forskningen visar att 9 av 10 som börjar röka tobak gör det innan de har fyllt 18 år. Rökningen kostar samhället 75 miljarder och dessutom hamnar en miljard fimpar på våra gator och skolgårdar. Detta är farligt för våra barn/ungdomar och för vår natur. Enligt Region Skånes mätning 2016 rökte över 20 procent av gymnasieungdomarna i årskurs två och 7 procent av årskurs 9 eleverna. I Regeringens tobaksstrategi 2016-2020 anges att tobaken successivt ska minska och skolan arbetar ämnesövergripande med frågan. Även de globala målen för hållbar utveckling pekar ut att ett aktivt arbete mot tobak (mål 3.A) är en viktig del i arbetet för hälsa och välbefinnande hos världens alla medborgare.

Alla skolor och skolgårdar i Sverige ska vara helt rökfria. Syftet är att skydda barn och ungdomar från rökning och passiv rökning genom att tillhandahålla rökfria miljöer. Skolan har en skyldighet att förmedla detta budskap. Ett sätt att förmedla innebörden är genom rökförbudskyltar. Fast dessa skyltar är uppsatt på skolorna förekommer rökning och fimpar på skolområdet.

Uppdrag

Detta projekt är en pusselbit i det stora projektet, skolans uterum, ett projekt för att göra skolgårdarna grönare och hälsosammare.

Målgrupp:

Elever och personal från utvalda skolor och de som besöker skolområdet.

Avgränsningar

Två grundskolor och två gymnasieskolor kommer genomföra projektuppdraget. Andra kommunala/friskolor får även sätta upp skyltarna på sin skola. Dessutom kan förskolor och andra rökfria miljöer ta del av skyltarna.

Syfte

Syftet är att skapa bättre förutsättningar för att tobakslagen ska kunna följas på skolan.

Mål

Målet är att skolgården efterlevs att vara en zon som är tobaksfri och fimp-fri genom att eleverna blir engagerade och delaktiga i arbetet. Andra skolor får ta del av rökförbudskyltarna när de är klara.

Projektskolornas elever kommer att få:

- Tobakskunskap (tobakslagen, hälso- & miljöfakta).
- Skapa skyltar med budskap att rökförbud och nerskräpning (fimpar) gäller på skolområdet. Genom deras delaktighet att påverka skolan/gården är förhoppningarna att budskapet efterlevs av de som vistas på platsen.

Definition av tobak

Det innefattar rökning av tobak, inhalering efter förångning eller annan upphettning av tobak, användning av elektroniska cigaretter, rökning av örtprodukter för rökning, och användning av njutningsmedel som till användnings sättet motsvarar rökning men som inte innehåller tobak.

Utvärdering

Skolpersonal och elever från projektskolorna ska besvara en mindre enkät efter projektet.

Resurser

Uppdragsgivare: Pia Jakobsson enhetschef för Tillståndsenheten SOF
Projektledare: Stefan Åberg SOF & Emma Sjöberg SFF
Arbetsgrupp: Ola Paulsson SBF, Per Eric Gällblad SOF, Linus Grahl SFF, projektledarna, elever och skolpersonal från projektskolorna
Referenser: Tobaksnätverket & skolläkare Christina Lindgren SFF
Finansieras av: Ola Paulsson SBF, I love Helsingborg

Projektplan för tobaksprojektet Skyltar 2019

Uppdraget för skolan

Detta projekt är en pusselbit i det stora projektet, Skolans uterum, ett projekt för att göra skolgårdarna grönare och hälsosammare. Från och med 1 juli 2019 måste alla skolor ha skyltar som talar om att det inte är tillåtet att röka på skolgårdarna. Fyra projektskolor ska skapa bättre förutsättningar för att underlätta att tobakslagen följs på skolan. Elever i vissa årskurser/skolor ska få fakta kunskap om tobak. Därefter ska eleverna skapa skyltar som tydliggör att tobaksrökning och att fimpas inte är tillåtet på skolgården.

Projektskolor

Grundskolorna – Svensgårds- och Tågaborgskolan

Gymnasieskolorna – Rönnowska- och Nicolaiskolan

Under våren fick en del skolpersonal information om projektet. Vill personal ha mer information, återkom till ANDT-samordnaren Stefan Åberg (SOF) 042 - 10 76 09 eller till miljösamordnaren Emma Sjöberg (SFF) 073 – 422 21 27. När projekttiden är över, då får även andra kommunala och friskolor ta del av resultatet/skyltarna.

Augusti/september - riktlinjer

1. Minst två lektionstillfällen ska skolan arbeta med projektet
2. Skolan väljer själva ut vilken årskurs eller vilket program som ska utföra uppdraget.
3. Skolan väljer själva ut vilka lektioner de ska använda för att genomföra lektionstillfällena.
4. All skolpersonalen ska få vetskap om projektet.
5. Vårdnadshavare till eleverna som är involverade ska få information om projektet.
6. Lektionerna/resultaten ska vara klar innan 1 oktober.
7. Personal och elever som har varit involverade besvarar en enkät.
8. Skolan ska ha bestämt priser till de tre bästa skyltarna innan 1 oktober.
9. ANDTS-samordnaren kontaktar media, förhoppningsvis blir det ett reportage.

Oktober - riktlinjer

1. Innan den 10 oktober ska skoljury ha utsett de 3 bästa skyltarna, läs mer skoljury.
2. Bidragen skickas till Stefan, tillståndsenheten bedömer om de uppfyller lagkraven.
3. Innan den 20 oktober har huvudjury utsett 1 skylt per skola, vid behov en extra (5 st).

November - riktlinjer

1. Prisutdelning till de tre bästa skyltarna på skolan, innan december månad.
2. Vinnarskyltarna trycks upp

December - riktlinjer

1. Skyltar och klistermärke med budskap ska vara uppsatta innan nyår 2019.
2. Skyltar och klistermärke kan hämtas/beställas hos Stefan och Emma.
3. Projektet och vinnarskyltarna kommer att marknadsföras i olika sammanhang.

Lektionstillfälle 1 – augusti/september

Instruktioner till pedagogen finns i PDF och i Power Point. Materialet finns på hemsidan www.verktygsladanhbg.se, under fliken tobak/lektionsmaterial (from 15 aug). I materialet finns direktlänkar till källa och filmer. Skolan väljer själv i vilka ämne lektionerna ska utföras i.

1. Det är 2 grundskolor och 2 gymnasieskolor som är med i projektet.
2. Bakgrundsinformation till varför dessa två lektioner ska genomföras, se PDF.
3. Ge faktainformation om tobak/nikotin, miljö, hälsan och tobakslagen.
4. Några korta filmer kommer att visas och en kort utvärdering sker efter lektion 2.
5. Eleverna ska delas in i smågrupper, 2 till 3 personer per grupp
6. Eleverna ska skapa skyltar som att det inte är tillåtet att röka/fimpa på skolgården.
7. En skoljury kommer att utse de tre bästa skyltbidragen.
8. Tillståndsenheten kontrollerar de tre skyltarna att de inte strider mot tobakslagen.
9. Huvudjury kommer utse en vinnarskylt per skola + en extra som de anser vara bra.
10. Vinnarskyltarna sänds till ett tryckeri och hängas upp på skolan. Även klistermärke.
11. Alla Helsingborgsskolor har tillgång till att använda sig av de skyltar som trycks.
12. Alla bidrag som har gjort kan ev. skolan göra en vernissage av.
13. Helst ska eleverna göra uppgiften digitalt men det går även göra skylten på ett papper. Kommunikationsavdelningen kommer att fixa till materialet digitalt.
14. Halva lektionen ska gå åt till punkt 2,3 och andra halva lektionen ska grupperna påbörja att skapa tobaksskyltar (direktiv på skyltarna, se nertill)

Lektionstillfälle 2 - augusti/september

Förslag i vilket ämne lektionen passar till är bild och svenska. Skolan väljer själva.

1. Summering av förgående lektion, visa ev. någon av filmerna igen.
2. Påminn eleverna om vilka direktiv det krävs för skylttillverkningen.
3. Eleverna fortsätter i samma grupper som lektion 1 och skapar skyltar.
4. Slutet av lektion eller nära inpå ska eleverna och personal som varit involverade i projektet besvara en kort utvärdering/enkät.

Riktlinjer för skyltarna

1. Rita/måla på ett papper eller helst digitalt, gärna Illustrator eller annat formgivningsprogram. Skyltarna ska bygga på det hälsofrämjande ex. tack för att du värnar om oss, låt vår skolgård förbli rök och fimp fri, vår skola uppskattar bra miljö och hälsa.
2. Skyltarnas budskap ska framhäva att det inte är tillåtet att "Röka eller fimp" på skolområdet. Det får inte strida mot tobakslagen.
3. De vinnande bidragen kommer SFFs kommunikationsavdelning att titta på, eventuellt justera samt lägga in skylten digitalt om detta inte är gjort.
4. Måtten på skyltarna ska vara 30x20 cm (A4).
5. Skylten ska helst innehålla både bild & text (det ska framgå att det är förbjudet att röka (cigaretter/e-cigg) och att man inte ska slänga fimpar på skolgården)
6. Skyltarna kommer att tryckas upp i något material som klarar utomhusväder. Dessutom kommer budskapet att tryckas upp i klistermärke 10x15 cm, kan sitta på insidan av dörrar och budskapet ses utifrån.
7. Vaktmästarna på respektive skola sätter upp skyltarna på skolan.

8. Efter projekttiden får andra skolor använda sig av de upptryckta skyltarna. Sammanlagt kommer 500 skyltar och 500 klistermärke att skapas. Vinnarbidragens budskap kommer även att tryckas upp i tröjor, antalet är ännu inte bestämt.
9. Skyltarna ska ha ~~Helsingborgs stadsvapen-att.~~ I love HBG loggan. SFFs kommunikationsavdelning fixar detta.
10. De tre bästa skyltarna från varje skola ska överlämna/skicka till ANDTS-samordnaren innan den 1 oktober. (stefan.aberg@helsingborg.se)

Skoljury

- Skyltarna ska vara klara innan den 1 oktober.
- Skoljuryen ska utse de 3 bästa skyltarna på skolan innan den 10 oktober.
- Skolan utser skoljury, förslag på skoljury: Rektor, pedagoger, elevhälsan & elevrådet.
- Bidragen ska överlämnas till Stefan och tillståndsenheten för att granska att bidragen inte strider mot tobakslagen innan 10 oktober. Därefter överlämnas bidragen till huvudjuryen.

Huvudjury

Huvudjuryen ska utse den bästa skylt för de varje skola (sammanlagt 4 st), vid behov en extra som juryn tycker är bra. Detta ska vara klart innan den 20 oktober. Därefter kommer SFFs kommunikationsavdelning att finjustera skyltarna t.ex. från papper till digitalt, loggor. Under november ska skyltarna tryckas i något material som klarar uteväder samt klistermärke.

Juryen består av biträdande utbildningsdirektör, en från elevhälsan och SFFs kommunikationsavdelning samt två personer från ungdomsrådet. Det finns ett Tobaksnätverket i HBG, representanterna därifrån kommer att förmedla till huvudjuryen vilka skyltar de anser är bäst. Men, det är huvudjury som bestämmer.

Prisutdelning & priser

Innan den 1 oktober ska varje skolan ha bestämt vilka priser som ska delas ut till de tre bästa skyltbidragen för sin skola. Elevgrupperna ska bestå av 2 till 3 personer. Priserna ökar förhoppningsvis engagemanget för eleverna. Det är någon representant från huvudjuryen som ska dela ut priserna på respektive skola under november månad.

Priser till de tre bästa skyltbidragen på varje skola

1. ANDT-samordnaren – En biobiljett var till varje deltagare i grupperna.
2. SFFs kommunikationsavdelning – Doggybag till varje deltagare i grupperna.
3. Skolan – tilldelar något pris till de tre bästa skyltarna på sin skola.
(priserna ska vara till alla deltagare i de tre vinnargrupperna på er skola)

Priser till de bidrag som huvudjury utser på varje skola

1. Priserna ovan och ...
2. I love HBG – deltagarna i vinnarbidraget får sitt budskap upptryckt på en tröja.
3. Skolan – Vinnarskylten sätts upp på skolan, troligtvis även på andra platser.

Marknadsföring

Stefan och Emma kommer att kontakta media och sprida projektet i olika sammanhang. Förhoppningarna är att media gör ett reportage. Sveriges största tobakskonferens kommer att anordnas i Helsingborg 2020 (har blivit flyttat till Malmö). Förhoppningarna är att

vinnarbidragen visas upp vid detta tillfälle eventuellt kanske några av ungdomarna kan vara delaktiga.

Utvärderingsfrågor

Under sista lektionen eller en kort tid efter ska eleverna som har varit involverade i projektet besvara en digitalenkät. Det är skalfrågor 1 – 4 (instämmer inte alls – instämmer) och ett fält där individen kan skriva något om denne vill. Enkätfrågorna till **elever**: [Enkät](#)

1. Jag har lärt mig någonting jag inte visste tidigare om rökningens hälsoeffekter.
2. Jag har lärt mig någonting jag inte visste tidigare om rökningens påverkan på miljön till exempel genom nedskräpning.
3. Jag har lärt mig någonting om tobakslagen som jag inte visste tidigare.
4. Jag gillade uppgiften att göra rökförbudsskyltar.
5. Jag tror att skyltarna som vi gjort kommer fungera bättre än en vanlig rökförbudsskylt.

Enkätfrågor till **pedagoger** som har varit med i projektet: [Enkät](#)

1. Jag upplever att eleverna lärde sig någonting som de inte visste tidigare om rökningens hälsoeffekter.
2. Jag upplever att eleverna lärde sig någonting som de inte visste tidigare om rökningen miljöeffekter till exempel i form av nedskräpning.
3. Jag upplever att eleverna lärde sig någonting som de inte visste tidigare om tobakslagen.
4. Jag tycker att förslaget till lektionsupplägg var bra.
5. Jag uppfattade att eleverna gillade uppgiften att göra rökförbudsskyltar.
6. Jag tror att skyltarna som eleverna gjorde kommer fungera bättre än en vanlig rökförbudsskylt.

Förslag på informationstext till målsman

Innan projekt påbörjas är det bra att skolan (rektorn) informera skolpersonalen och elevernas föräldrar om projektet. Detta kan göras t.ex. på ett APT-möte, föräldramöte mejl. De två lektionstillfällena ska utföras i september månad.

Skolgården – Vårt gemensamma uterum

Skolgården är en viktig plats för alla våra elever. En skolgård ska rymma aktivitet och lärande men också möjlighet till lugn och återhämtning. Givetvis ska den erbjuda en grön, utmanande och hälsosam miljö.

Tobakslagen

Juridiskt slår tobakslagen fast att barn och ungdomar ska skyddas från rökning och passiv rökning genom att vi erbjuder dem rökfria miljöer. Skolan är en sådan plats. Rökförbudet gäller dygnet runt och veckans alla dagar. Skolledningen har ansvar för att skolan uppfyller tobakslagens krav på en rökfri skolmiljö. I ansvaret ingår att det finns en tydlig markering om rökförbudet till exempel genom skyltning.

Skyltning

Idag finns det färdiga rökförbudsskyltar att beställa men vi tror att Helsingborgs elever kan mycket bättre. Därför låter vi nu elever på fyra skolor ta fram förslag på skyltar och bland

dessa väljs ett antal ut som kommer tryckas upp och spridas på Helsingborgs skolor och förskolor.

Projektet är ett samarbete mellan socialförvaltningen, skol- och fritidsförvaltningen och I love Hbg.